

Piotr Kolakowski

Z BADAŃ NAD POCHODZENIEM ETRUSKÓW¹

Jednym z najbardziej kontrowersyjnych problemów historii starożytnej pozostaje do dziś pochodzenie Etrusków, którzy jako pierwsi spośród mieszkańców Italii stworzyli oryginalną i wysoko rozwiniętą kulturę².

Początkowo Etruskowie zamieszkiwali środkową część dzisiejszych Włoch, Etrurię³. W końcu VII w.p.n.e. ich panowanie rozszerzyło się na całą środkową Italię. Na północy we władaniu Etrusków znalazła się Emilia oraz Marzabotto. Wpływy etruskie dotarły aż nad Adriatyk, gdzie u ujścia Padu znajdowały się bogate porty Spina i Adria. Na południu Etruskowie kontrolowali Rzym i część Lacjum, co umożliwiło im łączność z należącymi do nich posiadłościami w Kampanii: "Wielka była potęga Etrurii tak, że sławą swego istnienia napelniała już nie tylko ziemię, ale i morze wzdłuż całej Italii, od Alp aż do Cieśniny Sycylijskiej"⁴.

Jak należy traktować cywilizację etruską? Czy był to przeniesiony do Italii fragment starożytnego Wschodu, czy może należałoby w niej widzieć starą cywilizację autochtoniczną, która swe podstawowe rysy wykształciła na miejscu, pozostając w ciągłej styczności z dynamicznymi kulturami wschodniej części basenu Morza Śródziemnego?

Już w starożytności kwestia ta była sporna. Sformułowano wówczas trzy podstawowe teorie pochodzenia Etrusków: lidyjską (z Azji Mniejszej), egejską i autochtoniczną. Pierwsza teoria miała najwięcej zwolenników. Niemal wszyscy pisarze greccy, a potem rzymscy, nawiązując do Herodota, przypisywali Etruskom pochodzenie lidyjskie⁵. Zgodnie z nią Etruskowie mieli przybyć w XIII w. p.n.e. do